

Stockholms universitet
Rektor

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Mikael Herjevik
08-5630 87 8727
mikael.herjevik@hsv.se
BESLUT

2012-02-14
Reg.nr 31-5576-11

Förändrade bestämmelser för examensarbeten vid juridiska institutionen, Stockholms universitet

Universitetet kan inte undgå kritik för att lärosätets egna bestämmelser inte har följts vid utformningen av en ny kursplan för examensarbeten i juristutbildningen. Högskoleverket anser också att juridiska institutionen borde ha lämnat mer information till de berörda studenterna om förändringarna av kursen.

Anmälan

Vid Juridiska institutionen vid Stockholms universitet infördes 2011 nya bestämmelser för examensarbeten inom juristprogrammet. Studentombudet NN vid Stockholms universitets studentkår har i en anmälan till Högskoleverket ifrågasatt hur förändringarna har genomförts. Hon har anfört bl.a. följande.

Juridiska institutionen har beslutat att förändra bestämmelserna för examensarbeten. Tidigare har en och samma lärare fungerat som både handledare och examinator. Examens- respektive oppositionsseminarier har inte varit obligatoriska och de allra flesta studenter har fått betyget AB på sitt arbete. Förändringarna bestod i att handledning och examination delades upp på olika lärare, tiden för handledning höjdes till åtta undervisningstimmar, det blev obligatoriskt att försvara arbetet vid ett examensseminarium, det blev obligatoriskt att opponera på annan students examensarbete samt att betygssättningen differentierades. De studenter som registrerat sig på kursen före den 1 juli 2011 fick en övergångstid fram till den 31 oktober 2011 för att färdigställa uppsatsen och examineras enligt den gamla ordningen. De studenter som färdigställer uppsatsen därefter examineras enligt den nya ordningen. Information om dessa förändringar anslogs på juridiska institutionens hemsida. Först som en nyhet, kort därefter flyttades informationen till annan plats på hemsidan. I skrivande stund (18 oktober 2011) står dokumentet med förändringar ej längre att hitta på hemsidan.

De studenter som kontaktat studentkåren riktar för det första kritik mot att övergångstiden är på knappa fyra månader. Studenterna tog del av denna information först då terminen startade igen i slutet av augusti då de av naturliga skäl inte aktivt kontrollerade information på hemsidan under sommaren. Studenterna har inte heller fått information om förändringarna när de varit i kontakt med sina handledare. De upplever att informationen kring dessa förändringar har varit enormt bristfällig. Linjerådet, studentrådet vid juridiska institutionen, har tagit upp frågan för diskussion i Utbildningsutskottet, dock utan resultat. Institutionen står fast vid sin plan. Parallellt med detta har fler klagomål angående dessa förändringar kommit in från studenterna. Som följd av detta råder det nu enligt Linjerådet stor osäkerhet bland studenterna på institutionen, eftersom många känner att det inte blivit behandlade korrekt i denna fråga. Linjerådet betonar att de anser att institutionen framför allt brustit i sin omsorg om studenterna vad gäller att ge tillräcklig och frekvent information angående dessa förändringar. Informationsbrister har för övrigt varit ett återkommande problem på institutionen enligt Linjerådet.

Vidare innehåller kursplanen inga regler om övergångsbestämmelser, vilket de enligt universitetets eget regelverk skall göra. I Föreskrifter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Stockholms universitet anges att ”i kursplanen ska också anges när kursplanen eller en ändring av den ska börja gälla samt de övergångsbestämmelser och övriga föreskrifter som behövs”.

Hon har varit i kontakt med studierektor Z på juridiska institutionen, som via e-post har meddelat följande. Förändringen är ett resultat av överenskommelsen med andra universitet. Däremot kan universitetet självt bestämma vilka övergångsbestämmelser det vill ha. Dessa diskuterades inom gruppen som tog fram reglerna. Gruppen kom fram till att övergångstiden bör vara så kort som möjligt eftersom reglerna enligt överenskommelsen ska tillämpas på alla nya studenter från och med den 1 juli. De studenter som borde följa det gamla systemet var de som planerat skriva över sommaren och att bli färdiga i augusti. De har fått en ”period of grace” fram till 31 oktober för det fall de inte lyckas färdigställa uppsatsen. Skulle en längre övergångstid ha föreskrivits hade de studenter som börjar skriva i september och slutför uppsatsen i december kommit att bedömas enligt det nya systemet samtidigt som vi fortfarande skulle ha haft studenter som skrivit enligt det gamla systemet. Följaktligen hade dessa grupper av studenter kommit att bedömas olika trots att de examinerats vid samma tidsperiod. En sådan lösning föreföll inte lämplig enligt gruppen. – Vid telefonsamtal med Z angående det

faktum att kursplaner skall innehålla övergångsbestämmelser och att de oftast omfattar en period på åtminstone tre terminer förtydligade denne att de generella reglerna angående övergångsbestämmelser inte är tillämpbara i detta fall då det inte är själva kursen eller examinationsformen som ändrats utan snarare själva systemet för examinationen. – Trots detta har institutionen bedömt det som nödvändigt att ta fram en ny kursplan. Förändringarna upplevs även så pass stora av studenterna ifråga att det kommer få en direkt avgörande betydelse för bedömningen av examensarbetet.

Vidare har hon diskuterat frågan om dispens med Z. Han menar att om en student kan uppvisa läkarintyg ska en fördröjning av att färdigställa examensarbetet inte påverka betyget. Det finns dock ingen möjlighet att få dispens från deadline den 31 oktober för tidigare studenter. Hon vill också tillägga att både Lunds universitet och Uppsala universitet som även de genomfört dessa förändringar har gett tidigare studenter en övergångstid under hela höstterminen 2011.

NN har avslutningsvis ifrågasatt om inte de förändringar som genomförts är av sådan betydelse att de borde omfattas av reglerna om övergångsbestämmelser, som vanligtvis låter studenter examineras enligt gamla kursplaner i minst tre terminer. Hon undrar också över vilken skyldighet universitetet har som myndighet att informera om förändringar av detta slag och vilka skyldigheter universitetet har att ge dispens från gällande bestämmelser till studenter.

Universitetets yttrande

Stockholms universitet har yttrat sig genom prorektor och anfört följande.

Den nya kursplanen för examensarbete antogs av Juridiska fakultetens utbildningsutskott den 25 maj 2011. En representant för studenterna var närvarande och deltog i beslutet. Enligt Föreskrifter för examination vid Stockholms universitet, under rubriken Lokala föreskrifter vid Stockholms universitet, ska en kursplan ange när den eller en ändring av den ska börja gälla samt de övergångsbestämmelser som behövs. Universitetet konstaterar att den nya kursplanen för examensarbete saknar övergångsbestämmelser.

Information om examensarbete och vad som gäller för de studenter som registrerat sig före den 1 juli 2011 finns på Juridiska institutionens hemsida under rubriken Utbildning och Examensarbete.

Juridiska institutionen uppger att institutionen inte har uppfattat att det är fråga om övergångsbestämmelser i den mening som avses i universitetets föreskrifter gällande kursplaner. Övergångsbestämmelserna gäller obligatorier som studenten har tillgodoräknats i samband med att en student läst en kurs. Ändras sedan obligatoriekraven på kursen har normalt en student rätt att tillgodoräkna sig obligatoriet under viss tid i samband med en senare tentamen. Här är det emellertid fråga om studenter som överhuvudtaget inte examinerats utan som kommit överens med handledaren om att skriva examensarbetet över sommaren. Dessa studenter har sedan fått extra tid fram till den 31 oktober för att skriva färdigt, men trots allt examineras enligt det gamla systemet där handledare och examinator utgjorde en och samma person. Det är att likna vid att en student som läser en normal kurs visserligen kan kräva att få tillgodoräkna sig tidigare obligatorier, men inte att tentamen ska vara uppbyggd på exakt samma sätt som tidigare terminer. Juridiska institutionen hänvisar vidare till de svar som tidigare lämnats till NN och som framgår av anmälan.

NN har kommenterat universitetets yttrande. Hon har anfört bl.a. att de studenter som vänt sig till henne inte har träffat någon överenskommelse med sina handledare om att skriva examensarbete över sommaren. De har inte ens blivit informerade av handledarna om förändringarna. Kravet är att övergångstiden förlängs till slutet av höstterminen 2011, dvs. vad som gäller vid Uppsala universitet och Lunds universitet.

Högskoleverkets bedömning

Högskoleverket har till uppgift att utöva tillsyn inom sitt verksamhetsområde. Verkets tillsyn utövas bl.a. i syfte att trygga rättssäkerheten för enskilda individer, inte minst studenter.

Av handlingarna framgår att en ny kursplan för examensarbete, 30 högskolepoäng, antogs av Juridiska fakultetens utbildningsutskott den 25 maj 2011. Den började gälla den 1 juli samma år. Den nya kursplanen innebar att en ny ordning för examination av examensarbeten infördes, med bl.a. obligatoriska uppsattsseminarier och en uppdelning av handledar- och examinatorsuppgifterna. Av information på institutionens webbplats framgår samtidigt att de studenter som registrerat sig på kursen före den 1 juli 2011 och som färdigställt uppsatsen senast den 31 oktober 2011 kommer att examineras enligt den gamla ordningen. Färdigställs uppsatsen senare gäller den nya ordningen.

Högskoleverket har inte några synpunkter på att universitetet valt att införa en ny ordning för examinationen av examensarbetena på juristprogrammet. Det är universitetet som ska ta ställning till om övergångsbestämmelser behövs och hur

lång övergångsperioden ska vara. Högskoleverket anser att det är viktigt att studenter som påbörjar en utbildning så långt som möjligt ska kunna utgå från att de förutsättningar som angavs vid studiernas början ska gälla. Samtidigt måste det finnas utrymme för ett lärosäte att genomföra förändringar som omfattar även studenter som redan påbörjat utbildningen. Skäl för det kan exempelvis vara att lärosätet sett ett behov av att ändra utbildningens pedagogiska modell. I förevarande fall anser Högskoleverket att det saknas skäl att kritisera universitetet för den valda övergångsperioden.

Det är även universitetet som har att ta ställning till frågan om eventuell förlängning av denna övergångsperiod samt frågan om dispens. Anmälan föranleder inte några synpunkter från Högskoleverket i dessa delar.

Högskoleverket gör i övrigt följande bedömning.

Av 6 kap. 15 § högskoleförordningen (1993:100) framgår att följande ska anges i en kursplan: kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och de övriga föreskrifter som behövs. Vidare framgår av Stockholms universitets lokala föreskrifter att en kursplan vid universitetet ska ange när kursplanen eller en ändring av den ska börja gälla samt de övergångsbestämmelser och övriga föreskrifter som behövs.

Trots att studenter under en övergångsperiod har kunnat examineras enligt den gamla ordningen saknas övergångsbestämmelser om detta i kursplanen. Universitetets egna föreskrifter har således inte följts då den aktuella kursplanen utformades. Vad juridiska institutionen har anfört i frågan föranleder ingen annan bedömning. Universitetet kan inte undgå kritik för denna brist.

Anmälan har också ifrågasatt universitetets information om förändringarna. Universitet och högskolor har ett ansvar för att informera sina studenter om förändringar i pågående utbildning. Informationsinsatserna kan behöva anpassas efter omständigheterna, bl.a. efter frågans betydelse för studenterna och hur snabbt olika förändringar ska genomföras. Universitetet har i detta ärende valt att införa en ny ordning för examinationen av examensarbetena, vilket uppenbarligen är en fråga av betydelse för de berörda studenterna. Förändringarna beslutades i slutet av maj månad och började sedan gälla kort tid därefter. Universitetet valde dessutom en kortare övergångsperiod än andra universitet som har genomfört motsvarande förändringar. Information om den nya ordningen och övergångsperioden har visserligen lämnats på institutionens webbplats, där den dock inte uppmärksammades av alla berörda studenter. Även om studenterna också har ett ansvar att hålla sig informerade framstår inte institutionens informationsinsats som tillräcklig i detta ärende. Med hänsyn till frågans betydelse för studenterna,

tidpunkten på året och den korta övergångsperioden hade det varit motiverat att lämna mer information om förändringarna, t.ex. genom ett riktat utskick till de berörda studenterna på kursen eller information genom handledarna. Högskoleverket utgår från att juridiska institutionen i fortsättningen beaktar studenternas informationsbehov bättre då förändringar ska genomföras i utbildningen.

Med dessa delvis kritiska besked avslutas ärendet.

På Högskoleverkets vägnar

Christian Sjöstrand

Mikael Herjevik

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Christian Sjöstrand efter föredragning av verksjuristen Mikael Herjevik.